

[Uitzending 412: 2 Koningen 22:12 t/m 23:27]

In de vorige uitzendingen zagen we al dat in de beschrijving van de koningen vaak alleen enkele feiten uit het leven van de koning worden belicht en dan vooral de godsdienstige.

Na een korte introductie in de eerste verzen van 2Kon.22 richt alle aandacht zich op de vondst van een wetsrol in de tempel door de hogepriester Chilkia. Daarin staat welke oordelen de HERE gaat voltrekken als de koning en het volk zich niet aan Gods wetten houden. In 2 Kon.23 volgt een verslag van de verbondsvernieuwing en een lijst van allerlei zuiveringen die door Josia worden voltrokken tot in het Tienstammenrijk Israël toe. Daarna volgt er een opmerking over de viering van het Pascha. Ondanks de zeer positieve waardering van koning Josia keert de HERE zich niet af van Zijn brandende toorn. Daarom zal ook het Tweestammenrijk Juda met Jeruzalem ten onder gaan **en** zullen de Judeeërs in ballingschap worden weggevoerd. 2 Koningen 22 vers 11:

Nadat de koning had gehoord wat in de boekrol stond, scheurde hij ontzet zijn kleren. In de vorige uitzending zagen we al dat het lezen van Gods Woord tot berouw en inkeer brengt. Ook in onze tijd kan een geestelijke opleving alleen ontstaan als er echt berouw is. Na het scheuren van zijn kleren wees Josia vijf mannen aan die de HERE moesten raadplegen en de HERE de volgende vraag moesten voorleggen: **Wat moeten wij doen? Wij hebben de aanwijzingen uit dit Boek niet opgevolgd, Uw toorn moet wel erg groot zijn, want ook onze voorouders hebben Uw geboden niet nageleefd** (2Kon.22:13).

Josia ziet de grote kloof tussen de eisen van de wet en de situatie in Juda. Hij beseft hoe somber de vooruitzichten voor zijn volk zijn.

2 Koningen 22 vers 14:

De priester Chilkia, Achikam, Achor, Safan en Asaja gingen naar het nieuwe deel van Jeruzalem om de profetes Chulda op te zoeken. Zij was de vrouw van Sallum, de zoon van Tikwa en kleinzoon van Charchas, die aan het hoofd stond van het kledingsmagazijn.

Naar de reden waarom de mannen naar Chulda gaan, en niet naar Jeremia of Zefanja, valt alleen maar te gissen. 2 Koningen 22 vers 15 t/m 17:

Zij gaf hun de volgende boodschap door van de HERE, de God van Israël:

Vertel de man die u naar Mij toestuurde, dat Ik deze stad en haar inwoners ga vernietigen, zoals staat in het Boek dat u hebt gelezen. Want de inwoners van Juda hebben Mij de rug toegekeerd en afgoden aanbeden. Dat heeft Mij diep beledigd, mijn toorn tegen deze stad is hoog opgelaaid en zal niet meer doven.

Chulda kondigt aan dat de HERE onheil zal brengen over de stad en zijn inwoners. Dit zal gebeuren op de manier zoals beschreven in het boek dat de koning heeft gelezen. Op dit moment laat ze zich nog niet uit over de tijd **wanneer** dat zal gebeuren. Dan volgt de reden voor het komende onheil: de Israëlieten hebben de HERE verlaten en hebben voor andere goden offers ontstoken. Ze hebben dit welbewust gedaan om de HERE te beledigen. Gods toorn is ontbrand en wordt niet meer uitgeblust, de straf is onafwendbaar.

2 Koningen 22 vers 18 t/m 20:

Maar omdat u berouw had en zich zorgen maakte en u voor Mij vernederde, nadat u het Boek en zijn waarschuwingen over vervloeking en ontvolking van het land had gelezen en omdat u uw kleren had gescheurd en hebt gehuild, zal Ik luisteren naar uw smeekbeden. Dit volk zal pas ten val komen nadat u bent gestorven, u zult zelf geen getuige zijn van de rampen die Ik over deze plaats ga brengen. Met die boodschap keerden zij naar de koning terug.

Chulda zegt dat de HERE naar de koning heeft geluisterd, omdat u berouw had en zich zorgen maakte. Josia heeft zichzelf verootmoedigd bij het horen van Gods woorden. Die woorden verklaarden dat de stad en zijn inwoners tot een voorwerp van verwoesting en vervloeking zijn geworden omdat ze niet naar de HERE hebben geluisterd..

De concrete inhoud van de belofte voor Josia is dat hij in vrede zal sterven en dat hij de rampspoed van de verwoesting van de stad niet zal meemaken.

Het oordeel is onafwendbaar. De delegatie brengt de boodschap van de HERE, verwoord door Chulda, over aan koning Josia.

2 Koningen 23 vers 1 t/m 3:

Koning Josia riep alle leiders van Juda en Jeruzalem bijeen om met hen naar de tempel te gaan. Alle priesters, profeten en andere mensen, van groot tot klein, verzamelden zich bij de tempel. Daar liet de koning het Boek van het Verbond, dat in de tempel was gevonden, voorlezen. De koning stond naast de pilaar en samen met het aanwezige volk beloofde hij de HERE plechtig dat hij Hem met hart en ziel zou gehoorzamen en zou doen wat in het Boek werd bevolen.

Onder de indruk van de vondst van het wetboek en van de woorden van de profetes Chulda onderneemt koning Josia actie. De koning gaat naar de tempel en alle mannen van Jeruzalem en Juda gaan met hem mee. Josia leest daarna publiekelijk het Boek van het Verbond (dat in de tempel is gevonden) voor. Terwijl de koning bij de pilaar staat, sluit hij een verbond voor het aangezicht van de HERE. Josia zegt namens het volk toe de HERE te volgen en de geboden, inzettingen en verordeningen met hart en ziel te zullen naleven en doen. Het hele volk stemt hiermee in en treedt toe tot het verbond. In een verbondsrelatie kan de vazal ontrouw zijn, maar herstel van de relatie is soms weer mogelijk. In Ex.32 t/m 34 kan alleen God het verbroken verbond herstellen. Koning Josia en het volk proberen (als 'vazal') de relatie weer te helen door vernieuwde gehoorzaamheid en toewijding.

Bij een geestelijke ervaring is dit een belangrijk punt. Daarbij gaat het er niet alleen om dat het Woord van God opnieuw weer opengaat en wordt gelezen maar ook dat mensen weer gaan leven zoals de HERE dat in Zijn Woord zegt en voorschrijft. Gods Woord ontdekt ons mensen aan onze schuld en door Gods Geest tot berouw en inkeer. Berouw zet de verkeerde dingen recht. Berouw betekent **omkeren** en de **tegengestelde richting gaan**. Omkeren van de verkeerde weg en de goede weg kiezen en gaan. Dat zien we ook bij koning Josia. Hij neemt een aantal concrete maatregelen waarmee hij het land zuivert van dingen die tegen de wet ingaan.

2 Koningen 23 vers 4:

Daarna gaf de koning de hogepriester Chilkia, de rest van de priesters en de tempelwachters opdracht alle voorwerpen in de tempel te vernietigen die iets te maken hadden met de verering van Baäl, Asjera en de zon, de maan en de sterren. De koning liet alles naar buiten brengen en verbranden (in de velden van het Kidrondal buiten Jeruzalem) en hij liet de as naar Betel brengen.

Josia laat de tempel reinigen. Alles moet eruit wat niet te maken heeft met de dienst aan de HERE. Al de voorwerpen die maar iets te maken hebben met de afgodendienst laat Josia buiten Jeruzalem in het Kidrondal verbranden. De as van de verbrande voorwerpen wordt vervolgens naar Betel gebracht, de plaats waar ooit het door Jerobeam de Eerste opgerichte kalf stond (1Kon.12) en waar mogelijk nog steeds afgoderij plaatsvindt. Uit dit laatste blijkt dat Josia ook een zekere macht had in het voormalige gebied van het Tienstammenrijk (Israël). Volgens 2Kron.30 was dat ook bij Hizkia het geval. Het kerngebied van Josia bleef voor alles Benjamin en Juda.

2 Koningen 23 vers 7: **Hij verwijderde ook de bordelen rond de tempel, waar mannelijke prostituees huisden en vrouwen gewaden weefden voor het beeld van Asjera.** Vervolgens wordt vermeld dat Josia de afgodenpriesters verwijderd die de koningen van Juda hadden aangesteld. Deze priesters offeren op de hoogten, in de steden van Juda en in de omgeving van Jeruzalem. Zij ontsteken offers voor Baäl, voor de zon, voor de maan en voor de sterrenbeelden, kortom voor alle hemellichamen. Verder laat Josia het afgodsbeeld van Asjera uit de tempel verwijderen en verbrandt deze in het Kidrondal. De as van deze paal strooit hij uit over het graf van volksgenoten. De koning ontheiligt hiermee de as, omdat graven onreine plaatsen zijn. In 2Kron.34 wordt een specifieke groep volks-genoten genoemd, de as wordt gestrooid op de graven van afgodendienaars. Dan wordt vermeld dat Josia de verblijven in de tempel afbreekt. Verblijven van de gewijde mannen en waar vrouwen gewaden weefden voor het beeld van Asjera.

Nadat is gesproken over de aanbidding van andere goden, wordt ingegaan op de verkeerde offerdienst voor de HERE. Josia laat alle priesters halen die offeren op de hoogten. Op grond van vs.9 is het aannemelijk dat de priesters op de hoogten aan de HERE offerden. Vermoedelijk was de lokale eredienst vermengd geraakt met onaanvaardbare praktijken en daarom wil Josia dat er alleen in Jeruzalem wordt geofferd. De priesters worden in deze uitzonderlijke situatie gedegradeerd en mogen geen dienst doen in het heiligdom te Jeruzalem. Josia draagt wel zorg voor hun levensonderhoud, zij mogen samen met hun broeders eten van het ongezuurde brood. Dat betekent dat zij ook hun deel krijgen van de offergaven die toekomen aan de priesters en levieten.

2 Koningen 23 vers 10:

Daarna ontwijdde en verwoestte de koning het altaar van Tofet in het dal van Ben-Hinnom, zodat daar voortaan niemand meer zijn zoon of dochter levend kon verbranden als offer aan Moloch.

Na de veranderingen in de praktijk van de eredienst voor de HERE, de God van Israël, richt de aandacht zich opnieuw op de afgodendienst. Josia ontwijdt de offerplaats Tofet in het dal van Ben-Hinnom. Op die plaats werden kinderen gewijd aan Moloch. De god Moloch werd in de Kanaänitische wereld waarschijnlijk geïdentificeerd met Malik. De verering van deze god was wijdverbreid in Mesopotamië. Moloch functioneerde als iemand die verbonden was met de aarde en de dodencultus. Uit het OT is bekend dat kinderen aan de godheid werden gewijd (Lev.18). Via Moloch werden ook kinderen gewijd aan hun voorouders. De wijding kan zowel inhouden dat ze in leven bleven en in dienst van de godheid stonden, maar ook dat ze voor de god werden verbrand.

2 Koningen 23 vers 11 t/m 14: **Ook haalde hij de standbeelden van paarden en strijdagens weg die bij de ingang van de tempel stonden, vlak bij de verblijven van de hofdienaar Natan-Melech. Deze standbeelden waren door vroegere koningen van Juda aan de zon gewijd. Vervolgens verwoestte hij de altaren die de koningen van Juda op het dak van het paleis boven de zaal van Achaz hadden neergezet.**

Hetzelfde gebeurde met de altaren die Manasse had geplaatst in de twee binnenhoven van de tempel. Hij sloeg ze in stukken en wierp het puin in het dal van de beek Kidron. Vervolgens ontwijdde en vernietigde hij de altaren op de heuvels ten oosten van Jeruzalem en ten zuiden van de Verwoestingsberg. Salomo had die gebouwd voor Astarte, de afschuwelijke godin van de Sidoniërs, voor Kemos, de afschuwelijke god van Moab, en voor Milkom, de weerzinwekkende god van de Ammonieten. Ook sloeg hij de gewijde pilaren kapot en haalde de beelden van Asjera omver, waarna hij die plaatsen verontreinigde door er menselijke beenderen op te gooien.

Josia verwijdt de paarden die eerdere koningen van Juda ter ere van de zon geplaatst hadden bij de ingang van de tempel. Daarbij is sprake van een vorm van afgoderij die vooral in Assyrië werd aangetroffen. Ook verbrandt Josia de zonnwagen. De wagen is waarschijnlijk verbonden met de zonnegod Sjamassj uit Mesopotamië die in een door paarden getrokken wagen langs de hemel trekt. Josia verwijdt de altaren die in belangrijke gebouwen zijn opgericht. Enkele altaren bevinden zich op het dak van de bovenkamer van koning Achaz.

Manasse – de meest goddeloze koning van Juda – heeft een aantal altaren opgericht in de twee voorhoven van de tempel. Josia haalt de altaren neer, laat ze afvoeren en werpt het puin in het Kidrondal.

Josia ontwijdt offerhoogten die Salomo heeft gebouwd. De offerplaatsen bevinden zich ten zuiden van ‘**de Verwoestingsberg**’, wat waarschijnlijk een aanduiding voor de Olijfberg is. Op die plek zijn hoogten gebouwd voor Astarte, de afschuwelijke godin van de Sidoniërs, voor Kemos, de gruwelijke god van Moab en voor Milkom, de afschuwelijke god van de Ammonieten. Josia verbreekt de gewijde stenen en hakt de palen van Asjera om en vult hun plaats met mensenbotten. Met deze daad verontreinigt de koning de plaatsen waar de afgoden werden aanbeden. In 2Kron.34:33 wordt de zuiveringsactie van Josia samengevat met de woorden: **Vervolgens roeide Josia elk spoor van de afschuwelijke afgodendienst uit in de gebieden die in handen van de Israëlieten waren, en eiste van hen allen dat zij de HERE, hun God, zouden dienen.**

2 Koningen 23 vers 15:

Hij verwoestte ook het altaar en de offerheuvel in Betel die Jerobeam de Eerste had gemaakt toen hij Israël zijn zondige voorbeeld gaf. Hij sloeg de stenen tot gruis en verbrandde het walgelijke beeld van Asjera.

Josia richt daarna zijn aandacht op het gebied van het Tienstammenrijk en daarin allereerst op het altaar in Betel. Het betreft het altaar dat Jerobeam, de zoon van Nebat, had gebouwd en waardoor hij de Israëlieten tot zonde had aangezet (1Kon.12). Hij haalt de hoogte neer en verpulvert deze tot stof en verbrand het beeld van Asjera.

2 Koningen 23 vers 16 t/m 18:

Terwijl hij rondkeek, zag Josia diverse graven in de berghelling. Hij beval zijn mannen de beenderen eruit te halen en ze te verbranden op het altaar in Betel, zodat dat werd verontreinigd. Dat was precies wat de profeet van de HERE had gezegd dat zou gebeuren met het altaar van Jerobeam.

Wat is dat voor een monument daar? Vroeg hij (Josia). En de mannen van de stad zeiden: Dat is het graf van de profeet uit Juda, die voorspelde dat wat u nu juist hebt gedaan, zou gebeuren met dit altaar hier in Betel. Koning Josia beval: Laat dat graf maar liggen. Verstoor de rust van zijn overblijfselen niet. Zo werden zijn beenderen en die van de profeet uit Samaria niet verbrand. Deze verzen laten zien dat eerder uitgesproken profetieën in vervulling zijn gegaan. In 2Kon.23:19 en 20 lezen we dat Josia in het noordelijker gelegen Samaria bijna hetzelfde doet als in Betel. Alle tempels die de koningen van Israël hadden gemaakt om de HERE te tergen, worden verwijderd. Het zal hebben betekend dat menselijke beenderen op de afgebroken altaren zijn verbrand. Zo werden de heiligdommen ontviid en wordt de bevolking van Samaria vernederd, door de doden hun rustplaats te ontnemen. Over de priesters van Samaria wordt vermeld dat Josia hen heeft terechtgesteld. Door deze harde maatregel probeert Josia de afgodendienst met wortel en tak uit te roeien.

Door de maatregelen in Betel en Samaria bestrijdt Josia de brandhaarden van afval van de dienst van de HERE in het voormalige Tienstammenrijk. Na zijn verblijf in Samaria keert de koning terug naar Jeruzalem.

2 Koningen 23 vers 21 t/m 23:

De koning gaf zijn onderdanen vervolgens opdracht Pesach, het Paasfeest, te vieren, zoals de HERE, hun God, dat in het Boek van het Verbond had geschreven. Sinds de tijd van de richters van Israël was Pesach niet meer zo gevierd, ook niet onder de koningen van Israël en Juda. Deze Pesachviering had plaats in het 18de regeringsjaar van koning Josia en werd in Jeruzalem gevierd.

Aangekomen in Jeruzalem beveelt de koning het volk Pascha te vieren ter ere van de HERE, hun God, op de wijze die beschreven staat in het gevonden verbondsboek. Daarbij zal het gaan zoals het beschreven is in Deut.16. Daar staat dat het feest op één centrale plaats moet worden gevierd. In de tijd van Josia wordt het Pascha daarom in Jeruzalem gevierd. Josia lijkt er in geslaagd te zijn heel Juda en Israël naar het centrale heiligdom te krijgen en daarom steekt Josia boven alle eerdere koningen uit. De Pesachviering wordt in het 18de jaar van de regering van Josia gevierd, in hetzelfde jaar waarin de wetsrol werd gevonden in de tempel.

Het Joodse Paasfeest spreekt voor christenen over Christus. In 1 Korintiërs 5 vers 7 schrijft de apostel Paulus: **Gooi de oude gist weg, anders bent u geen vers deeg. Er hoort bij u geen gist te zijn omdat Christus, ons Paaslam, geofferd is.** Zoals het bloed van het paaslam aan de deurposten in Egypte de Israëlieten vrijkocht van de dood en het leven schonk. Ze waren vrij en geen slaven meer. Zo heeft het bloed van Christus een gelovige vrijgekocht en met Hem levend gemaakt in Zijn opstanding. Ons Paaslam is geofferd. De Joodse Pesachviering was een beeld van wat Christus eens en voor altijd voor de mensheid zou doen. Hij gaf Zijn leven opdat in een ieder die in Hem gelooft eeuwig leven heeft.

Tenslotte wordt in vers 24 nog een keer vermeld wat Josia doet om het land te zuiveren. Hij verwijdert geestenbezweerders, waarzeggers, tovenaars en elk soort afgodenverering zowel in Jeruzalem als in andere delen van het land. Zo komt de koning de bepalingen na die beschreven staan in het wetboek dat de priester Chilkia in de tempel vond.

2 Koningen 23 vers 25 t/m 27:

Niet eerder was er een koning geweest die zich zo overtuigd tot de HERE had gekeerd en alle wetten van Mozes gehoorzaamde. Ook van Josia's opvolgers kon niemand zich met hem vergelijken. Maar ondanks dit alles was de HERE nog steeds toornig op Juda wegens de zonden van koning Manasse. Want de HERE had gezegd: Ik zal Juda net zo uit mijn ogen verwijderen als Ik met Israël heb gedaan. Ik zal Mijn uitverkoren stad Jeruzalem de rug toekeren, evenals de tempel, waarvan Ik zei dat Ik er voor eeuwig Mijn naam aan zou verbinden.

Het geloof en de toewijding van Josia is niet in staat het eerder uitgesproken oordeel teniet te doen. Zijn voorganger Manasse heeft door zijn zonden de toorn van de HERE opgeroepen (2Kon.21) en deze kan door rechtvaardige daden van koning Josia niet ongedaan worden gemaakt. De HERE spreekt uit dat Hij Juda op dezelfde wijze zal verwijderen van voor Zijn aangezicht als Israël. Ook de door hem verkoren stad Jeruzalem en de tempel zal de HERE verwerpen. Deze laatste woorden zien vooruit naar de komende verwoesting die in 2Kon.25 wordt beschreven en de daarop volgende Babylonische ballingschap.

Maar, zal iemand vragen heeft God Zijn volk verstoten? Nee, want dat lezen we o.a. in Romeinen 9, 10 en 11, we gaan er nog uitgebreid op in maar nu alvast een voorproefje. Paulus worstelt met een groot verdriet, het kwelt hem onophoudelijk. Wat is dat verdriet? Rom.9:2, **de toestand van mijn eigen volk, de Israëlieten.** Dat raakt Paulus zo diep dat hij zegt: **Echt, ik zou zelf van Christus afgesneden willen zijn, als ik daarmee mijn broeders en zusters van de ondergang zou kunnen redden** (Rom.9:3). Hoe komt Paulus aan die grote liefde voor Israël? Van de God van Israël! Door eigen schuld en zonden komen ze nu in de ballingschap maar de HERE laat hen nooit alleen.

Daarover meer in de volgende uitzending. We lezen dan vanaf 2Kon.23:28.